

Nummer 38/mei 2015

De tijd waarin wij leven vraagt steeds meer om het nemen van vrije (sociale) initiatieven van mensen, individueel en gezamenlijk. De Stichting De Grijpvogel is in deze geest opgericht, neemt zelf initiatieven en bevordert en ondersteunt het nemen van initiatieven door anderen. De overwegend kleinschalige initiatieven kunnen economisch van karakter zijn, dan wel sociaal-politiek of cultureel in brede zin (kunst, literatuur, filosofie, educatie e.d.). Nieuwsbrieven van de Stichting 'De Grijpvogel' beogen geïnteresseerden te informeren over wetenswaardigheden in dit verband. Reacties worden beslist op prijs gesteld en er bestaat geen enkel bezwaar tegen het doorsturen van de nieuwsbrieven aan andere (potentieel) geïnteresseerden.

Deze nieuwsbrieven worden gepubliceerd op de website www.stichtingdegrijpvogel.nl en ook op www.bekieketmar.nl/Bekiek_et_mar/st_De_Grijpvogel.html

1. KORTE SAMENVATTING VAN DEZE NIEUWSBRIEF

- Enkele korte berichten
 - Processubsidie toegekend aan initiatiefproject "Wonen op de Bult in Oldeberkoop
 - Benefietactie Nepal: kunstveiling met 'high wine'
- Reserve Culturele Elementen opgeheven?
- Beleid beeldende kunst in de openbare ruimte
- Het publieke kunstwerk 'Verzetsmonument' in Oosterwolde van Kees Hoogendam, Piet Keuning en Jos Mosselveld (1985)

2. ENKELE KORTE BERICHTEN

- **Processubsidie toegekend aan initiatiefproject 'Wonen op de Bult' in Oldeberkoop**

Het Platform Zuid-Oost Fryslân heeft aan de Stichting De Grijpvogel een processubsidie van € 5.000,- toegekend voor het initiatiefproject 'Wonen op de Bult' in Oldeberkoop. De initiatiefgroep ziet deze toekenning als een erkenning van het belang van het project en van de wijze waarop het proces wordt (be)geleid. Bij deze toekenning gaat het om een gedeeltelijke bekostiging van activiteiten als:

 - bijeenkomst(en) vooraf met architecten en direct betrokken inwoners van Oldeberkoop en overige ondersteuners van het Plan Da's Berkoop!
 - locatieonderzoek in relatie tot de omgeving;
 - stedenbouwkundig plan;
 - schetsen van plattegronden en gevels;
 - een driedimensionale tekening;
 - bijeenkomst(en) over de resultaten van het voorgaande.

Voor het gehele traject zal nog extra geld worden geworven.
- **Benefietactie Nepal: kunstveiling met high wine op 31 mei 2015**

De zware aardbeving in Nepal met duizenden slachtoffers heeft een grote nood veroorzaakt onder de Nepalese bevolking. Vele hulpacties zijn al op gang gekomen, zoals de op 1 mei 2015 gestarte speciale inzamelingsactie Giro 555 voor de slachtoffers. Deze heeft inmiddels vele miljoenen opgebracht.

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

Mw. Froukje Nijholt, Secretaris van de Stichting Studenten- en Musaharproject Nepal en Coördinator lokale weekbladen bij de NDC Mediagroep (o.a. Heerenveense Courant) heeft al jaren contact met Nepal. <http://www.studentenprojectnepal.nl/> en <https://www.facebook.com/studentenprojectnepal>

In samenspraak met haar organiseren Kim Linse (Hotel Lunia Oldeberkoop), Liduin van Noord (Atelier Liduin Nijberkoop), Karst Berkenbosch (schrijver Oudehorne) en Frans Wuijts (Stichting de Grijpvogel Nijberkoop) een benefietactie om direct financiële hulp te kunnen verlenen aan dit project. Zoals zo vele andere bestemmingen heeft dit project geld nodig, concreet in dit geval voor herstel en wederopbouw van schoolgebouwen en watervoorzieningen. Bij deze benefietactie gaat het om een combinatie van een kunstveiling met een high wine. Een 30-tal met name Friese beeldend kunstenaars is benaderd om deel te nemen.

De benefietactie zal op 31 mei 2015 worden gehouden in Hotel Lunia in Oldeberkoop. Aan de veiling gaan enkele kijkdagen vooraf.

In de regionale en provinciale pers zullen er berichten verschijnen om het evenement aan te kondigen en aan te prijzen.

3. RESERVE CULTURELE ELEMENTEN DORPSUITBREIDINGEN OPGEHEVEN?

In de tekst van de Programmabegroting 2015 – 2018 van de Gemeente Ooststellingwerf is te zien dat het Saldo ultimo 2014 van de Reserve Culturele Elementen Dorpsuitbreidingen wordt uitgedrukt met een streepje – . Hetzelfde geldt voor het saldo ultimo 2015/2016/2017/2018. Allemaal streepjes. Er staat niet een 0. Een 0 zou kunnen betekenen dat er een besluit zou zijn genomen om geen geld te reserveren? Een streepje – zou kunnen betekenen dat er helemaal niets is besloten, dat het een nog onbesproken thema is? Dat veronderstelt een (nog) afwezig zijn van een geformuleerde visie, geformuleerd beleid, geformuleerde doelen en planvorming bij het College van B&W respectievelijk de wethouder van Cultuur omtrent de publieke kunstwerken. Misschien leven zij in de veronderstelling dat volstaan kan worden met onderhoud aan de bestaande kunstwerken? En met hen de meeste politieke partijen in de gemeenteraad?

In de Nota Grondbeleid van 2011 staat nog te lezen:

*'Deze reserve wordt gevoed door een bijdrage te heffen van € 0,50 per verkochte vierkante meter bouwterrein. **Het doel is het aantal kunstuitingen, in de openbare ruimte, de komende jaren uit te breiden**'.*

Het College van B&W stelt blijkbaar het bereiken van dit doel niet afhankelijk van initiatieven uit de samenleving (hoewel één daarvan wel is gehonoreerd, te weten de Spreukbank).

Een verklaring van het college over deze uitbreiding met slechts één kunstwerk in de afgelopen jaren zou kunnen zijn dat de reserve geen voeding meer heeft gekregen, aangezien er geen m² bouwgrond meer is verkocht. Er zijn ook gemeenten die uit de Reserve Grondexploitatie geld putten voor de publieke kunstwerken (bijvoorbeeld jarenlang de gemeente Emmeloord). Dat kan ook wel voor de hand liggen, aangezien er bij veel gemeenten (ook bij onze gemeente) veel kapitaal zit opgehoopt. Een deel van de Reserve Grondexploitatie (bijvoorbeeld € 25.000,- per jaar en dat is slechts

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

een fractie van deze reserve) zou extra voor Kunst en Cultuur ter beschikking kunnen komen.

Onze huidige wethouder voor Kunst en Cultuur gaat er wel heel erg zuinig mee om. En ziet daarbij over het hoofd wat er in de Nota Grondbeleid staat?

Tijdens de laatste vergadering van de gemeenteraad op 21 april jl. was er bij de behandeling van de jaarstukken slechts één raadslid, de heer Sipke van Belle van GroenLinks, die er een korte opmerking over maakte. Er zou volgens hem een voorstel zijn om de Reserve Culturele Elementen Dorpsuitbreidingen helemaal op te heffen. GroenLinks vindt dat dit niet zou moeten gebeuren. 'Mooie beelden in de gemeente blijven nodig. Ze zijn altijd goed voor het gemoed', aldus Van Belle.

Niemand reageerde, geen collega-raadslid, geen lid van het college.

Hieronder het 'Overzicht Reserves en voorzieningen 2013 – 2018'. Onder de bestemmingsreserves staat als vierde vermeld de 'Reserve Culturele Elementen Dorpsuitbreidingen'.

B. Reserves en voorzieningen 2013-2018

Reserves

Reserves	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
	ultimo	ultimo	ultimo	ultimo	ultimo	ultimo
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
bedragen x € 1.000						
Algemene reserve						
Algemene reserve vrij aanwendbaar	8.423	8.623	8.257	7.966	7.953	7.948
Totaal Algemene reserve	8.423	8.623	8.257	7.966	7.953	7.948
Bestemmingsreserves						
Algemene reserve grondexploitatie	4.973	5.291	5.441	5.441	5.588	6.606
Egal.res.samenv.team Oost/West	75	75	75	75	75	75
Egalisatiereserve reiniging	1.098	896	879	862	862	862
Res. Culturele elem. dorpsuitbreiding	42	-	-	-	-	-

4. BELEID BEELDENDE KUNST IN DE OPENBARE RUIMTE

In september 2012 heeft de raad van de gemeente Noordoostpolder de 'Beleidsnotitie Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte 2012 – 2016' met algemene stemmen aangenomen. De notitie is een mooi voorbeeld van hoe het voor onze gemeente ook zou kunnen (en dan naar eigen situatie aangepast). Je hoeft immers niet overal het wiel opnieuw voor uit te vinden. In den lande zijn er vele van deze voorbeelden waaraan we ons zouden kunnen spiegelen. Dat is ook wel nodig omdat ons beleid in de gemeente Ooststellingwerf voor beeldende kunst in de openbare ruimte wat aan de magere kant is. Natuurlijk is het een duidelijke vooruitgang dat onze bestaande publieke kunstwerken inmiddels jaarlijks worden onderhouden door het bedrijf Kunstwacht. Dat verdient zeker waardering. Maar daarmee zijn we er niet. Hieronder daarom de weergave van een aansprekende passage uit bovengenoemde beleidsnotitie van de Gemeente Noordoostpolder.

Waarom Beeldende Kunst in de openbare ruimte?

Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte behoort tot de meest laagdrempelige en meest toegankelijke cultuuruitingen in de gemeente. Iedere passant wordt er mee geconfronteerd. Het is een museale collectie zonder deuren, drempels, suppoosten of entreebewijzen die te bewonderen is door iedereen die gebruik maakt van de openbare ruimte. Het gaat een directe relatie aan met de omgeving en daardoor ook met het publiek. Tegelijkertijd heeft men altijd wel een mening over kunstwerken in de openbare ruimte: men vindt het uitgesproken lelijk of juist bijzonder goed gelukt.

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

Elke inwoner kan er een opvatting over hebben, zonder verdere achtergrondkennis van de kunstwaarde of kunstzinnige kwaliteit van de objecten. Daarmee is beeldende kunst in de openbare ruimte altijd spraakmakend.

Beeldende Kunst in de openbare ruimte is mede bepalend voor het straatbeeld en wordt zo een herkenbaar onderdeel van de 'eigenheid' van een buurt. Oudere kunstwerken hebben een andere stijl dan recent aangekochte werken. Juist door de mix van stijlen en de aangroei van het kunstareaal, ontstaat een cultuurhistorisch perspectief van de ontwikkelingen in de openbare ruimte van de gemeente. Zonder uitbreiding met nieuwe stijlen en nieuwe objecten verliest je huidige kunstbezit waarde: juist het historisch perspectief en het herkennen van verschillende tijdsbeelden maakt dat een collectie compleet is en dat de inwoners onwillekeurig gevoel op doen voor tijdsbeelden en daaraan verbonden kunststromingen.

De gemeente Noordoostpolder heeft naar verhouding veel openbaar kunstbezit. Dat valt op en is aantrekkelijk: het straalt uit dat Noordoostpolder culturele beleving belangrijk vindt.

Beleidsuitgangspunten

1. De gemeente ziet beeldende kunst als een belangrijk onderdeel van de beleving van de buitenruimte en wil haar ruimtelijke kwaliteit en het ruimtelijke karakter van Noordoostpolder accentueren met beeldende kunst in de openbare ruimte.
2. De gemeente ziet haar beeldende kunst in de openbare ruimte als meest laagdrempelige kunstuiting om kennis mee te maken. Speerpunt van beleid is dat elke inwoner van Noordoostpolder kennis kan nemen van verschillende disciplines van kunst en cultuur.
3. Beeldende kunst is beeldbepalend. En spraakmakend. Iedereen heeft er zijn mening over. De gemeente wil deze meningsvorming, dit 'gesprek' over de waarde van kunst bevorderen. Het is het begin van kunstbeleving.
4. De gemeente wil door middel van haar monumentale kunstcollectie de culturele aantrekkelijkheid van Noordoostpolder bevorderen en uitdragen. Zij ziet haar openbaar kunstbezit als visitekaartje van de gemeente.
5. De gemeente streeft ernaar blijvend kunstwerken in de openbare ruimte aan te kopen om zo de monumentale kunstcollectie waardevol te houden vanuit het besef dat juist door de mix van stijlen en de aangroei van het kunstareaal, er een cultuurhistorisch perspectief van de ontwikkelingen in de openbare ruimte van de gemeente ontstaat.
6. Aangezien beeldende kunst in de openbare ruimte de kwaliteit en beleving van de openbare ruimte bepaalt en als visitekaartje dient voor de gemeente, wil de gemeente dat haar openbaar kunstbezit artistiek verantwoord is, door artistieke kwaliteit voorop te stellen boven kwantiteit.
7. Ook voor herplaatsingen en vervanging van kunstwerken dient blijvend aandacht te zijn. Indien een kunstwerk uit de collectie wordt gehaald, wordt er in principe een ander kunstwerk voor in de plaats aangekocht. Dit vanuit het besef dat het historisch perspectief en het herkennen van verschillende tijdsbeelden maakt dat een collectie compleet is en dat inwoners onwillekeurig gevoel opdoen voor tijdsbeelden en daaraan verbonden kunststromingen.

5. HET PUBLIEKE KUNSTWERK 'Verzetsmonument' in Oosterwolde van Kees Hoogendam, Piet Keuning en Jos Mosselveld (1985) tekst ontleend aan Karst Berkenbosch en aan Nieuwsbrief nr. 17 van juli 2013

Kees Hoogendam, Piet Keuning en Jos Mosselveld werkten voor het maken van dit monument samen. Hoogendam deed het keramiekwerk. De kunstschilder en graficus

Vervolgblad nieuwsbrief Stichting 'De Grijpvogel'

Piet Keuning maakte de teksten en Mosselveld zorgde voor de schaduwwerking. Alle drie werkten ook mee aan de herinrichting van de Stationsstraat in Oosterwolde.

Het verzetsmonument in Oosterwolde is een betonnen zuil, die een zwarte schaduw op de grond werpt. In de zuil zijn vier panelen ingemetseld: twee zijn uitgevoerd in keramiek en twee in metaal. Op de keramische panelen staan afbeeldingen van een wachttorens in een concentratiekamp. In de metalen panelen zijn teksten geëtst naar onderstaand gedicht van H.J. Bergveld (1952).

*'Now is et al weer zeuven jaor,
Dat wij in vrede leven.
En ieder jaor, de vierde mei,
Dan daenken wij nog even
An oonze helden uut 't verzet,
Die veur de vrijhied vullen!
Temeensen. ..dat was grif oons plan!
Mar 't bleef meerstal bij: zullen!
Et schient, wij bin mit oonze nood,
Heur offers ók vergeten...
En 'k vraoge mi'j mit schaemte of:*

*Zal Nederlaand nog weten?
Daoromme gaan wij ok van 't jaor
Weer 'n stille omgaank holen.
En gaan w'uut eerbied en uut daank
De hanen effen volen...
Dan doen wij 't niet mit haat of wrok,
Dat moe'n wij hiel goed weten!
Wij holen dit gebruik in zwang
Opdat wij nooit vergeten...'*

In het monument komen heden, verleden en toekomst samen. De zwarte schaduw symboliseert een land dat gebukt gaat onder de terreur van een fascistisch bewind. In de panelen die tegenover de zwarte schaduw uitkomen, wordt het concentratiekamp uitgebeeld. De panelen aan de andere kant zijn symbolisch naar het licht gericht. Zij verbeelden niet alleen de herinnering, maar werpen ook een licht op de toekomst. In eerste opzet zou er ook nog bronzen prikkeldraad omheen komen'.

In juli 2013 schreef ik over dit monument het volgende:

In het gemeentearchief las ik de stukken over de keuze en plaatsing van het verzetsmonument in 1984/85. De 'gemeentelijke democratie' en de 'visie van de drie kunstenaars' (Jos Mosselveld, Kees Hoogendam en Piet Keuning) botsten en uiteindelijk besloot de raad tot plaatsing op de Brink. Het moest bij het gemeentehuis staan, vond men. De kunstenaars hadden een heel ander beeld bij de locatie. Zij gaven indertijd de voorkeur aan een rustiger, enigszins 'meditatieve' plek op de hoek van de Hoogengardelaan en de Sander Albertsstraat nabij de Kampingerhofschool. Het gemeentehuis bij de Brink is inmiddels verdwenen. Het verzetsmonument staat er nog. Zo kan het gaan. Het is niet meeverhuist. Was de keuze van de kunstenaars gevolgd (als dragers van het artistieke concept in relatie tot de omgeving waarin het wordt geplaatst) dan zou het op hun voorkeurplek nog steeds in eenheid zijn met de bedoelde omgeving. Herplaatsing op het groen bij het nieuwe gemeentehuis kan daarom worden overwogen. Daarmee kunnen

wellicht de oorspronkelijke visie van de kunstenaars en de mening van de vertegenwoordigers van 'de gemeentelijke democratie' met elkaar worden verenigd. Hoewel ook hierover de meningen wellicht verdeeld zullen kunnen zijn'.

Heroverwogen kan echter nog steeds.

Stichting De Grijpvogel/mei 2015